

Een kind snapt Shakespeare best'

Het mag niet te lang duren. En vooral geen stiltes. Dat die 'regels' uit het jeugdtheater betwistbaar zijn, tonen twee recente voorstellingen, een vanaf 8 jaar en voor 14+.

Van onze medewerker
Vincent Kouters

AMSTERDAM Shakespeare tart heel wat ongeschreven regels in het jeugdtheater, vindt regisseur Liesbeth Coltof. Zogenaamde waarheden die tot haar spijt steeds meer bepalen wat schouwburgen programmeren. Zoals dat een voorstelling niet te lang mag duren; kinderen zouden een concentratieboog van 50 minuten hebben. Of dat er geen stiltes mogen vallen, omdat kinderen voortdurend geëntertand moeten worden.

Coltof, artistiek leider bij De Toneelmakerij, enscendeerde met Riëks Swarte *De storm* van Shakespeare. Voor 8+. En ze merkte al direct bij de try-outs dat die regels niet kloppen: 'In de schoolvoorstelling spelen we een uur en vijftig minuten zonder pauze. En niemand wordt vervelend. Niemand gaat lopen stieren. Dergelijke regels zijn een chronische onderschatting van het kind.'

Regisseur Moniek Merckx, artistiek leider van theatergroep MAX, zit ook in een repetitieperiode voor een Shakespeare voor jongeren, 14+ in dit geval. Haar *Nacht* - première 15 januari - is een montage van *Midzomernachtsdroom* en *Macbeth*. Zij houdt zich meestal maar aan één clichéregel: geen scheldwoorden of naakt.

'Als Mac een moord pleegt is hij blij en in paniek tegelijkertijd', vertelt ze. 'De acteur die hem speelt, Tibor Lukács, trok tijdens een repetitie zijn kleren uit. Bij een publiek vol jongeren ben je dan gelijk tien minuten verder. Dat gaat dus niet. Maar daarnaast kun je alles doen. Alle mogelijke verhalen vertellen. Als je ze maar iets vereenvoudigt.'

Beide regisseurs zijn het erover eens dat Shakespeare geenszins te moeilijk is voor een jong publiek. Als je hem maar goed bewerkt. Coltof: 'Ik probeer zo helder mogelijk te zijn. Ik ga geen inhoud veranderen; het niet makkelijker of rooskleuriger maken. Maar ik beperk me tot de kern.'

Voor haar is *De storm* een wonderlijk sprookje over hoe je een compleet mens kunt worden. Over hoe je gevoelens van wraak kunt omzetten in vergeving. Zodra hem dat lukt kan tovenaer Prospero zijn luchtgeest Ariel vrijlaten en kan hij van zijn eiland af. 'Dat klinkt een beetje simpel, maar het is wel de essentie.'

Merckx, die in 2006 al *Dochters van Lear* maakte, dacht ook direct aan bewerken. 'Ik zou nooit een integrale Shakespeare doen. Ook niet voor volwassenen trouwens. Als maker kan ik

zo'n stuk door mijn kneedmachine laten gaan. Shakespeares personages, plotlijnen en taal zijn de inspiratie voor een nieuwe voorstelling.'

Nacht is een variatie op Shakespeares favoriete metafoor: het toneelstuk in een toneelstuk. Een groep toneelspelers repeteert scènes uit *Midzomernachtsdroom*. Er bestaat nogal wat onderlinge irritatie tussen onder meer regieassistent Mac, regisseur Duncan en steractrice Lady (Macs moeder). Als er een recensie verschijnt waarin een aantal voorstellingen wordt gedaan over de toekomst van de theatergroep, leiden al deze ergernissen tot een bloederig drama zoals in *Macbeth*.

Merckx: 'Net als bij *Dochters van Lear* heb ik ook nu het perspectief aangepakt. Prins Macbeth is bij mij een jonge ambitieuze regisseur die door zijn moeder wordt aangespoord om te stijgen in de rangorde. En niet door zijn vrouw, zoals in het origineel. Dat is eigenlijk het hele verhaal.'

Net als bij Coltof gaat het bij Merckx om de helderheid. 'Dat zit hem ook in de manier waarop ik monteer. Door de manier waarop ik scènes, ideeën, tekst en muziek door elkaar snijd. Ik maak fysiek theater. De taal probeer ik kaal te houden. Het probleem bij Shakespeare is dat ik snel de weg kwijtraak, dat ik niet meer weet wie wie is.'

Volgens Coltof voelen kinderen feilloos aan of er iets op het toneel gebeurt. 'Neem het begin van *De storm*, wanneer van alles uitgelegd moet worden. Wie de personages zijn, de familiebanden, wie elkaar wat heeft aangedaan in het verleden. Die informatie heb je nodig om het te begrijpen. Maar kinderen haken af als ik op het toneel niet laat zien wat er echt speelt tussen de personages.'

Coltof: 'Aan kinderen wordt altijd gevraagd: begrijp je wat je gezien hebt? Maar er zijn verschillende ma-

nieren van begrijpen. Als een kind het verhaal niet kan uitleggen, betekent dat niet dat hij het niet heeft begrepen.'

Ook Merckx vindt dit een misverstand: 'Dat is de klassieke educatieve gedachte: als een kind het begrijpt is het in orde. Shakespeare gaat wat mij betreft juist over het overbrengen van iets - een emotie, of dynamiek tussen mensen - dat niet in een verhaaltje naverteld kan worden.'

De storm door De Toneelmakerij.

Tournee t/m 20/2. toneelmakerij.nl

Nacht door Theatergroep MAX.

Première: 15/01 in Den Haag, daarna tournee t/m 2/04. tgmax.nl

Er is meer Shakespeare in het jeugdtheater

Veruit de populairste Shakespeare in het jeugdtheater is *Romeo en Julia*.

In 2008 was deze te zien bij ZEP, in een rapversie met teksten van Def P.

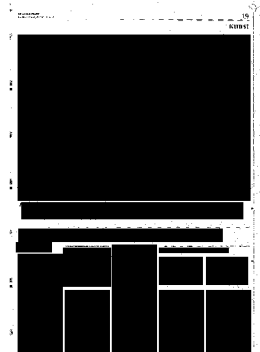
Ook Rick Engelkes Producties maakte toen een bewerking: *Romeo over Julia*, met Johnny de Mol.

Oostpool maakte vorig seizoen nog *Verona aan de Rijn* voor en met jongeren. Zeldzamer zijn de andere stukken. Zoals *Krijg nou Titus!*, een bewerking van het wrede *Titus Andronicus* door Theatergroep Siberia. Of *Dochters van Lear* van Moniek Merckx bij MAX. In 2000 bracht Het Syndicaat *Richard*, een bewerking door Oscar van Woensel van het gewelddadige *Richard III*.

“

Kinderen worden chronisch onderschat.

Liesbeth Coltof

Artistiek leider van De Toneelmakerij

Theatergroep MAX repeteert *Nacht*, een compilatie van Shakespeares *Midzomernachtsdroom* en *Macbeth*. 'Er is maar een regel: geen scheldwoorden of naakt.'

Foto Martijn Beekman/ de Volkskrant